

Gravesak i fjæra

Steinar Ulrichsen
Sandefjords Blad
130122022

Innsender

Steinar Ulrichsen, Sandefjords Blad - 911619895

Takk til Asle Rowe som har skrevet mange av oppfølgerne i denne saken

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Metode	4
2.1 Bruk av termos og kyssti.....	4
2.2. Bruk av fartøyenes ID-system og logging av bevegelse....	4
2.3 Bruk av lokalkunnskap.....	4
2.4 Postlister og innsyn	5
2.5 Bilder og video	5
2.6 Oppfølgere	5
2.7 Viktigste kilder.....	5
3. Motstand og problematiseringer	6
3.1 Deling av upublisert materiale	6
3.2 Nærhet til dekningsområdet	6
3.2.1 Sponsor.....	6
3.2.2 Kjæreste med hytte.....	7
4. Konsekvenser.....	7
5. Nye metoder	7
6. Viktigste publiseringer.....	8 -9

Grabb på grabb – gravingen som avslørte miljødeleggelse

1. INNLEDNING.

Våren 2021 brakte Sandefjords Blad en serie artikler der vi tok en stor entreprenør på fersken i å bedrive ulovlig og miljødeleggende mudring utenfor en hytteeiendom i Sandefjord. Saken har fått store konsekvenser for både hytteeier og selskap. Det er foreslått bøter og kommunen har satt i gang en prosess for å frata entreprenøren ansvarsrett.

Det er blitt hevdet at det å ikke sende inn metoderapporter til SKUP er ensbetydende med mikrofonstativ-journalistikk og at det ikke gjøres undersøkende journalistikk. Dette er en av mange saker som motbeviser slike forenkling, og etter mitt syn gale, antagelser.

Saken viser dessuten at der nasjonale redaksjoner kan leie inn store ressurser for å grave fram godt skjulte fakta i saker av nesten global betydning, må vi i de mindre lokalavisene benytte andre mer stillfarende, men kanskje like fullt verdifulle metoder: Nemlig lokalkunnskap og inngående kjennskap til dekningsområdet.

For er egentlig rusling langs kyststien en journalistisk metode?

Er det at man som lokalavisredaktør kjenner hver krok og vet hvem som bor på hver odde, journalistiske bragder man kan skryte av under priskefester der feirede redaktører fra hovedstadspressen deltar? Er prat over hekken en dag med duskregn, verdig en journalistpris? Hvem vet? Det må uansett være lov å prøve.

Og dessuten: Hvem skal tale de umælende strandkrabbenes sak, om ikke lokalavisa?

Sandefjords Blads gravegruppe i denne saken har ikke vært større enn at jeg bruker jeg-form i denne metoderapporten der det passer.

Jeg er i alle fall svært fornøyd med at jeg har klart å avsløre at firmaet Arne Rød & Co AS drev med det alle fagekasperter mener er ulovligheter.

Sandefjord Kommune er for lengst ferdig med sin tilsynsrapport der de slår fast at mudringen vi avslørte, var ulovlig - og de går også langt i antydning at noe bør gjøres med Arne Rød & co AS' ansvarsrett. Kommunen uttaler at handlingene som selskapet har utført ligger "langt under" hva en kan forvente av seriøse aktører. Selskapet omsetter for vel 90 millioner kroner i året og har 57 ansatte.

Eneste kilde til dokumentasjon i saken? Lokalavisas artikkel, bilder og video.

Arne Rød & Co AS venter nå på en avgjørelse om noe skal gjøres med selskapets ansvarsrett og om de skal få et saftig overtredelsesgebyr. I tillegg er det åpnet tilsynssaker på mange andre forhold - alt med bakgrunn i vårt oppslag.

2 METODE

Sent på kvelden torsdag 6. mai 2021 sitter jeg med en kaffekopp på vakre Kvernberget og ser utover den vakre Sandefjordsfjorden - som bader i kveldssol. Jeg sitter ikke der alene, og stemningen er god.

2.1 BRUK AV TERMOS OG KYSTSTI

Men idyllen varer ikke lenge, for plutselig dukker mudringsbåten til Arne Rød & Co AS opp, innafor Holt skjæra i lav fart og den smyger seg liksom inn fjorden i nordgående retning.

Man skal ikke vite mye om lokale forhold, før man skjønner at nå er det høy risiko for lyssky aktiviteter i strandsonen. Arne Rød & Co AS er tidligere tatt i å utføre ulovligheter i en kjent sprengningssak på Færder, det er derfor nå ugler i mosen i og med at en kjent arbeidsbåt dukker opp rett før skumring.

Kaffeskvetter slås ut og termosen pakkes ned i sekken. Her må jeg være klar til å rykke på kort varsel.

2.2 BRUK AV FARTØYENES ID-SYSTEM OG LOGGING AV BEVEGELSER

Via Shipfinder holder jeg øye med fartøyets bevegelser og ser at jo, riktig, fartøyet tar en posisjon utenfor Søndre Vøra 35. Da skjønner jeg umiddelbart at her har jeg en god sak! Jeg tar heretter stadig skjermdumper og logger fartøyets bevegelser.

2.3 MER BRUK AV KYSTSTI, HYPPIGE SAMTALER MED FOLK OG INNGÅENDE LOKALKUNNSKAP

Men hvordan vet jeg at jeg nå får en god sak?

Jo, for her har jeg nylig snakket med andre turgåere som jeg har truffet langs kyststien. Noen har vært i stuss over at nye hytteeiere vil flytte en brygge lenger inn i vika, i det værharde området.

For der er det så grunt, at selv en leketøysbåt knapt kan fortøye, det vet jo folk i Sandefjord som kanskje har lekt der som barn. Derfor har vi i felles forundring søkt opp saksgangen i kommunens postjournalssystem, og sett at her skal det ikke mudres.

Fiskeridirektoratet har nemlig klaget på at brygga skulle flyttes lenger inn. De har forstått at tiltaket nødvendigvis vil medføre mudring på den svært sårbare sjøbunnen, som er viktig oppvekstsone for mange, mange arter. Men tillatelse til flytting av brygge blir gitt når Arne Rød & Co AS lover høyt og hellig at flyttingen ikke vil innebære "noen form for mudring".

Mudring er for øvrig ulovlig. Det kan bare unntaksvis gis dispensasjon til "vedlikeholdsmudring".

2.4 BRUK AV POSTLISTER OG INNSYN

Dette er informasjon jeg hadde på forhånd, fordi jeg i samtaler med naboer har stått og søkt opp saksgangen på mobilen - i fullt duskrekn.

2.5 BRUK AV BILDER OG VIDEO

Jeg tok bilder og filmet av aktiviteten. Jeg noterte meg at styreleder Øisten Rød i Arne Rød & Co AS selv var på plassen (da kan han ikke etterpå hevde at dette ble utført av noen ansatte som hadde misforstått). Etter hendelsen fikk jeg en sertifisert dronepilot til å ta bilder slik at jeg kunne lage før og etter-bilde som ville dokumentere hva som var flyttet på. Førbildene fant jeg i saksgangen - i situasjonsbeskrivelsen.

2.6. MANGE OPPFØLGERE

Etter gjennombrudd i saken, der kommunens tilsynsavdeling kom på banen, har vi fulgt saken tett. Det har vi gjort ved å følge politiske utvalg og overvåke postjournalene.

2.7 VIKTIGSTE KILDER

Viktigste kilder i saken er:

Egne observasjoner

Kommunens saksdokumenter

Fiskeridirektoratet

Statsforvalteren

Sandefjord kommune

Sandefjord Naturvern

Naboer (ikke brukt som direkte kilde)

Arne Rød & Co as

Hytteier Truong Anh Minh

3. MOTSTAND OG PROBLEMATISERINGER

3.1 DELING AV UPUBLISERT MATERIALE

Problematisering: Jeg har sendt bildemateriale til Fiskeridirektoratet, Statsforvalter og Sandefjord kommune forutfor publisering.

Her har Vær Varsom-plakaten nylig endret formulering, "3.6: Av hensyn til kildene og pressens uavhengighet har ingen rett til å få utlevert upublisert materiale." Det er med andre ord i større grad åpnet for å sende bilder og lignende på denne måten.

Men man skal fortsatt være forsiktig med å sende fra seg upubliserte bilder, da det kan skape uklare roller. I dette tilfellet mente jeg det var helt nødvendig, slik at saksbehandlerne i størst mulig grad visste hva de uttalte seg om.

Mudringsforbudet er egentlig ganske enkelt å forstå: Enhver flytting av masser på bunn som utføres fra lekter eller båt, er ikke lov.

Jeg kunne derfor allerede i første publisering fortelle at Fiskeridirektoratet nå krevde en nærmere redegjørelse fra Sandefjord kommune, og at kommunen på sin side ville åpne tilsyn.

Det livsviktige ålegresset og de mange umælende strandkrabbene som gikk med i den ulovlige mudringen, hadde fått en stemme. Jeg har i deknningen lagt vekt på å formidle akkurat hvorfor dette er så viktig. Spesielt i første publisering er det lagt til en faktaboks om dette.

Jeg har beriket artikkelen med tidslinje, video, før og etter-bilde og firmainformasjon.

Vi har etterpå fulgt saken tett. På bakgrunn av vår første sak har Sandefjord Naturvern engasjert seg, og de har rapportert inn det de mener er en ulovlig trapp og en ulovlig veiutfylling på samme tomt. Det er også avdekket ulovlig sprengning. Det er åpnet tilsyn på disse sakene også.

3.2 NÆRHET TIL DEKNINGSOMRÅDET.

3.2.1 SPONSOR

Saken belyser også et dilemma lokalavis-journalister og – redaktører ofte står i. Vi bor midt i dekningsområdet. Arne Rød & Co As er en viktig sponsor til Sandar IL, der redaktørens sønn spiller fotball og der hans datter har spilt håndball.

3.2.2 KJÆRESTE MED HYTTE

Den omtalte hytta ligger med en adresse Søndre Vøra 35, mens redaktørens kjæreste har en hytte som ligger i Søndre Vøra 10. Vurderingen her er at hyttene ligger vel 300 meter unna hverandre og at det er en ås, en campingplass og en badestrand imellom. Søndre Vøra 10 hører ikke med til listen over de som mottok nabovarsler, og prosjektet på Søndre Vøra 35 påvirker verken utnyttelsen eller verdien på hytta i Søndre Vøra 10, og synes heller ikke fra eiendommen.

Etter Vær Varsomplakaten paragraf 2.3 skal det vises åpenhet om bakenforliggende forhold som kan være relevante for publikums oppfatning av det journalistiske innholdet.

De fleste av våre journalister bor og lever tett på det universet vi lager journalistikk på, og vi må være nøye på hvor vi tegner grensen for relevans jmf Vær Varsomplakaten 2.3. Vi kan ikke gjøre det «sånn for sikkerhets skyld», slik en journalist fra en nasjonal avis kanskje ville ha tenkt om de dekket denne saken.

Skulle Sandefjords Blad ha opplyst om sponsingen eller kjæresteforholdet i denne saken, ville vi måtte opplyse om tilsvarende forhold i et flertall av de sakene vi dekker gjennom året.

4. KONSEKVENSER

Arne Rød & Co AS har fått pålegg om å tilbakeføre vei og fjerne en ulovlig trapp. Kommunens administrasjon har foreslått et samlet overtredelsesgebyr på 200.000 kroner til selskapet og 20.000 kroner til eier.

5. NYE METODER

Det jeg ønsker med å sende inn metoderapporten er å rette søkelyset på den gode kritiske journalistikken som utøves av lokalaviser i hele landet, men som ikke sendes inn til SKUP, fordi den er nettopp det: Lokal. Det kan ikke være en forventning at lokalaviser skal gå utover sitt mandat å løfte lokale saker opp på nasjonalt plan for at de skal vurderes som god kritisk journalistikk. Det er ikke lokalavisenes jobb. Det kan gjøres når det passer, men det må ikke være en forventning at det alltid må skje for at journalistikken skal kunne anses som verdifull.

Men skal noe ved metoden i denne saken særskilt trekkes fram, så må det være at vandringer langs kyststier, uformelle samtaler med dem man treffer langs stien og inngående kjennskap til både folk, fe og topografi i dekningsområdet, også har en stor journalistisk verdi.

Publiseringer:

Dette er de viktigste publiseringene. Vi har i tillegg fulgt kommunens saksbehandling og den politiske behandlingen tett. Overtredelsesgebyret vil
10.05.21

«Vi bekrefter med dette at ny brygge med endret plassering ikke vil kreve noen form for mudring.»

<https://www.sb.no/vi-bekrefter-med-dette-at-ny-brygge-med-endret-plassering-ikke-vil-kreve-noen-form-for-mudring/s/5-73-1306081>

12.05.21

Ap-Theimann krever svar om mudring på Søndre Vøra

<https://www.sb.no/ap-theimann-krever-svar-om-mudring-pa-sondre-vora/s/5-73-1306692>

12.05.21

– Dette er mudring, mener kommunalsjefen. – Nei, sier hytteeieren.

<https://www.sb.no/dette-er-mudring-mener-kommunalsjefen-nei-sier-hytteieren/s/5-73-1307264>

30.05.21

Avviser alle anklager: - Dette er ikke mudring

<https://www.sb.no/avviser-alle-anklager-dette-er-ikke-mudring/s/5-73-1313926>

01.06.21

– Her er det mer som må undersøkes

<https://www.sb.no/her-er-det-mer-som-ma-undersokes/s/5-73-1313969>

11.06.21

«Foretakets handlinger i saken er langt under hva en kan forvente av en seriøs aktør i bygge- og anleggsbransjen»

<https://www.sb.no/foretakets-handlinger-i-saken-er-langt-under-hva-en-kan-forvente-av-en-serios-aktor-i-bygge-og-anleggsbransjen/s/5-73-1319168>